

► Historische inscripties lang de Nahr El-Kalb

Voor de eeuwigheid

Langs de oever van de rivier de Nahr El-Kalb (de Lykos rivier uit de oudheid) die iets ten noorden van Beirut in Libanon in de Middellandse Zee uitmondt, lieten Egyptische farao's, Assyrische vorsten, Romeinse keizers, Ottomaanse heersers, Franse en Engelse generaals en moderne bestuurders hun glorieuze daden in steen uithakken. Vandaag de dag zijn daar nog een twintigtal historische inscripties te vinden. Blijkbaar was dit een goede plek om historische gebeurtenissen door middel van een inscriptie te herdenken.

In het tweede deel van zijn *Geschiedenissen* beschrijft de Griekse historicus Herodotus hoe een beroemde Egyptische koning, Sesosteris, grote delen van West-Azië had veroverd. En hij vertelt dat deze farao ter herinnering daaraan op allerlei plekken inscripties had laten aanbrengen. 'Deze overwinningstèles die Sesosteris van Egypte in al die landen liet aanbrengen zijn vrijwel allemaal verdwenen. Maar in Syrië, Palestina heb ik er zelf nog een gezien, met daarop de inscripties waarin hij zijn overwinningen bekend maakt' (Herodotus, *Geschiedenissen*, boek 2, hfdst. 106). Hoewel er inderdaad een farao Sesosteris heeft geleefd (er zijn in de Egyptische geschiedenis zelfs meerdere farao's geweest met die naam) en een van hen ook grote delen van de Levant wist te veroveren, heeft Herodotus, die dit verhaal rond 400 v.Chr. schreef, zich vergist. Want de stèle, die hij tijdens zijn reis door Syrië Palestina zag, werd opgericht door een andere beroemde farao, namelijk Ramses II.

Ramses'stèles

De stèle die Herodotus vermeldt is er een van in het totaal drie die deze beroemde farao liet aanbrengen op de zuidelijke oever van de rivier de Lykos, een strategisch gelegen rivier midden in het huidige Libanon. In het jaar 1274 v.Chr., tijdens zijn eerste grote Syrische campagne, hield Ramses hier namelijk (vermoedelijk vanwege weersomstandigheden) halt. Om vervolgens na een kort oponthoud de rivier over te steken en zijn veldtocht tegen Hethieten voort te zetten. Na de onbesliste slag bij Kadesj (in het zuiden van het huidige Syrië) trok hij zich uiteindelijk weer terug achter de rivier (stèle nr.14). Zes jaar later steekt hij met zijn leger opnieuw de Lykos over in een hernieuwde poging de Hethieten te verslaan. Ook bij die gelegenheid liet hij een stèle in de rotsen boven de rivier uithakken (nr.16). De derde herinneringsstèle van Ramses II (nr. 8) is niet (meer) te dateren, maar is waarschijnlijk van na 1265. Het is vrijwel zeker dat het deze stèle is die Herodotus heeft gezien.

LIJST VAN HISTORISCHE INSCRIPTIES LANGS DE NAHR EL-KALB

14	1275	De God Ra overhandigt het zwaard van de overwinning aan Ramses. De datering 'in jaar vier van zijn regering' is nog leesbaar.
16	1269	Ramses II wordt hier afgebeeld staande voor de god Amon. Ramses staat op het punt een vijand neer te sabelen. De stèle is gedateerd in het tiende jaar van zijn regering.
8		Ramses II wordt hier afgebeeld samen met de god Ptah.
17	671	Afbeelding van de Assyrische koning Esarhaddon, aangebracht na diens overwinning op de Egyptenaren
6		Onbekende Assyrische koning
7		Onbekende Assyrische koning
13		Onbekende Assyrische koning
15		Onbekende Assyrische koning
1	605-562	Afgebeeld wordt de Babylonische koning Nebuchadnezar
12	3 ^e eeuw v.Chr.	Wellicht wordt hier Antiochus III afgebeeld na zijn overwinningen in de zgn. 5 ^e Syrische veldtocht.
3	215 n.Chr.	Afgebeeld wordt keizer Caracalla. Stèle is aangebracht ter herinnering van diens passage over de Lykos tijdens zijn reis van Antiochië naar Alexandrië.
11	382-383	Inscriptie van Proculus van Phoenicia, die de brug heeft vernieuwd
2	1382-1399	Inscriptie aangebracht ter gelegenheid van de bouw van een hele nieuwe brug door sultan Barquq
5	1861	Inscriptie aangebracht door Napoleon III ter herinnering aan de Franse interventie in de oorlog tussen de Druzen en de Maronieten
18	1901	Tekst waarin sprake is van reparaties aan de brug.
9	1918	Herinneringsstèle ter gelegenheid van de val van het Ottomaanse Rijk.
10	1918	Herinneringsstèle ter gelegenheid van de inname van Beirut door de Franse en Engelse troepen.
4	1920	Een inscriptie van Gouraud's waarin de overwinning van generaal Goybet's bij Maysalun, wordt herdacht en de intocht van de Franse troepen in Damascus
-	1927	Monument van het Franse legioen in Beirut. Deze stèle is hierheen verplaatst na 1960.
19	1941	Ter herinnering aan de bevrijding van het door het Vichy regime bezette Damascus door de Vrije Fransen
20	1942	Geplaatst ter gelegenheid van de bouw van een spoorbrug over de Lykos rivier.
21	1946	Opgericht ter gelegenheid van de Libanese onafhankelijkheid.
22	2000	Ter herdenking van het vertrek van de Israelische troepen uit Zuid-Libanon

Meer stèles

Wie nu via de zesbaans snelweg Beirut in noordelijke richting verlaat komt na een kilometer of twintig, net na een korte tunnel, de afslag Nahr El-Kalb (de Arabische naam voor de Lykos rivier) tegen. Bruine borden verwijzen vervolgens naar de 'archaeological zone'. Want op de helling langs de rivier zijn behalve de drie Egyptische stèles nog 19 andere historische

◀ Kaart van de ligging van de 22 inscripties langs de Nahr El-Kalb.

◀ (Inzetfoto) Aanduidingsbord van de inscripties. (FOTO: DIRK BLIJ)

inscripties te vinden. Blijkbaar was deze plek door de aanwezigheid van de Egyptische inscripties voor latere veldheren, legeraanvoerders en bestuurders een goede plek om historische gebeurtenissen te herdenken door middel van een inscriptie.

Zo liet de Assyrische koning Esarhaddon, nadat hij in het jaar 671 v.Chr. de Egyptenaars had verslagen, zich hier als glorieuze overwinnaar afbeelden (nr. 17). Datzelfde deed de beroemde koning Nebucadnezar (nr. 1). Deze inscriptie is de enige die aan op de noordoever is aangebracht. Hij is moeilijk te vinden omdat hij nu verstopt zit in het talud van de nieuwe weg. De inscripties van nog vier andere Assyrische koningen (nrs. 6,7,13 en 15) bevinden zich weer ten noorden van de rivier. Helaas zijn de door hen opgerichte stèles intussen zodanig verweerd dat niet meer uit te maken valt om welke koningen het ging en ter gelegenheid

▲ Groep van inscripties langs de Nahr El-Kalb, afgebeeld door Louis François Cassas, 1799.

▶ Stèle van koning Esarhaddon (nr.17). (FOTO: DIRK BLIJ)

▼ Stèle van Napoleon III uit 1861 (nr.5). (FOTO: DIRK BLIJ)

van welke overwinning de inscriptie was aangebracht.

Uit de Hellenistische tijd dateert een inscriptie van een Seleucidische koning (misschien Antiochus III). Ook op deze stèle wordt de herinnering bewaard aan een geslaagde veldtocht (nr. 12). Uit de Romeinse tijd dateert onder meer een inscriptie van keizer Caracalla. Die passeerde hier tijdens zijn inspectietocht door de Levant in 215 n.Chr. (nr. 3). Van veel latere tijd zijn diverse inscripties die de Franse en Engelse bezetters van Libanon lieten aanbrengen. Bijvoorbeeld in 1918 toen de Fransen Beirut innamen (nr. 10). De laatste herinneringstèle die hier werd aangebracht was ter gelegenheid van het vertrek van de laatste Israëlische militairen uit het zuiden van Libanon in 2000 (nr. 22).

Praktisch

In het totaal zijn er 22 historische inscripties te vinden langs de (zuidelijke) oever van de rivier. Wie alle inscripties wil zien heeft ongeveer anderhalf uur nodig. Het beste is om op de parkeerplaats bij de brug te beginnen en dan eerst de inscripties die stroomopwaarts liggen te gaan zien om dan vervolgens terug te keren om via een trap de hoger gelegen stèles te bereiken. Die liggen nu hoog boven de snelweg. Omdat het terrein ten zuiden een militaire zone is, is jammer genoeg het tracé van de oude, deels nog uit de Romeinse tijd stammende weg die naar Beirut liep niet te bezichtigen. Omdat de brug uit de Ottomaanse tijd er nog ligt kun je nog wel een idee krijgen hoe de weg zich in noordelijke richting moet hebben voortgezet. ◀

